

POSTANOWIENIE

Dnia 20 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski

w sprawie skazanego **G. O.**

w przedmiocie wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

w dniu 20 kwietnia 2023 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 16 września 2022 r., sygn. akt X Ka 314/22,

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie

z dnia 26 sierpnia 2021 r., sygn. akt X K 663/20

postanowił:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. zwolnić skazanego G. O. od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy dla Warszawy - Śródmieścia w Warszawie w dniu 26 sierpnia 2021 r. wydał wobec skazanego G. O. wyrok łączny sygn. akt X K 663/20. W części wstępnej tego wyroku przytoczono w kolejnych punktach 44 wyroki wydane wobec skazanego przez różne sądy, zaś w części rozstrzygającej powołano art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 (obecnie t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2141), nadto art. 19 ust. 1 ustawy z

dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 396) i stosując przepisy sprzed 1 lipca 2015 r. wydano następujące rozstrzygnięcia:

I. na podstawie art. 575 § 1 k.p.k. stwierdzono, że tracą moc wyroki łączne opisane w punktach 36 i 42;

II. na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączono pierwszym węzłem kary łącznej kary pozbawienia wolności opisane w punktach 2 oraz 6 i orzeczono wobec skazanego G. O. karę łączną 4 lat pozbawienia wolności;

III. na podstawie art. 577 k.p.k. w zw. z art. 63 § 1 k.k. na poczet kary łącznej pozbawienia wolności orzeczonej w punkcie II zaliczono okresy rzeczywistego pozbawienia wolności skazanego:

a) ze sprawy VII K 1752/02 Sądu Rejonowego w Olsztynie od 31 grudnia 2002 r. do 28 stycznia 2003 r. oraz od 3 grudnia 2004 r. do 5 listopada 2006 r.;

b) ze sprawy II K 199/11 Sądu Rejonowego dla Warszawy - Śródmieścia w Warszawie od 28 lipca 2015 r. do 27 lipca 2017 r.;

IV. na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączono drugim węzłem kary łącznej kary pozbawienia wolności opisane w punktach 5 oraz 7 i orzeczono wobec skazanego G. O. karę łączną 3 lat pozbawienia wolności;

V. na podstawie art. 577 k.p.k. w zw. z art. 63 § 1 k.k. na poczet kary łącznej pozbawienia wolności orzeczonej w punkcie IV zaliczono okres rzeczywistego pozbawienia wolności skazanego ze sprawy VII K 2401/10 Sądu Rejonowego dla Warszawy - Śródmieścia w Warszawie od 7 do 8 października 2010 r.;

VI. na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączono trzecim węzłem kary łącznej kary pozbawienia wolności opisane w punktach 9, 10, 11, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 28, 29, 30, 38, 40, 43 oraz 44 i orzeczono wobec skazanego G.O. karę łączną 9 lat pozbawienia wolności;

VII. na podstawie art. 577 k.p.k. w zw. z art. 63 § 1 k.k. na poczet kary łącznej pozbawienia wolności orzeczonej w punkcie VI zaliczono:

a) okres rzeczywistego pozbawienia wolności skazanego ze sprawy Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi - Północ w Warszawie z dnia 22 września 2015 r., sygn. akt IV K 693/14, w dniu 21 lutego 2013 r.;

b) okres rzeczywistego pozbawienia wolności skazanego ze sprawy Sądu Rejonowego dla Warszawy - Śródmieścia w Warszawie z dnia 5 marca 2020 r., sygn. akt V K 752/19, od 17 września 2020 r. do 26 sierpnia 2021 r.;

c) okresy wykonywania przez skazanego kary pozbawienia wolności, wynikający z odbywania dotychczas orzeczonych kar łącznych wyrokami łącznymi z punktów 36 i 42 - od 27 lipca 2017 r. do 3 listopada 2017 r. i od 2 maja 2018 r. do 17 września 2020 r.

VIII. na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączono czwartym węzłem kary łącznej kary pozbawienia wolności opisane w punktach 26, 27, 31, 32, 33, 34, 35, 37, 39 oraz 41 i orzeczono wobec skazanego G. O. karę łączną 4 lat pozbawienia wolności;

IX. na podstawie art. 577 k.p.k. w zw. z art. 63 § 1 k.k. na poczet kary łącznej pozbawienia wolności orzeczonej w punkcie VIII zaliczono okres rzeczywistego pozbawienia wolności skazanego ze sprawy Sądu Rejonowego w Siedlcach z dnia 30 grudnia 2016 r., sygn. akt II K 672/15, od 3 listopada 2017 r. do 2 maja 2018 r.;

X. na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączono piątym węzłem kary łącznej kary grzywny opisane w punktach 9 oraz 16 i orzeczono wobec skazanego G. O. karę łączną 100 stawek dziennych grzywny, określając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 15 złotych;

XI. na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączono szóstym węzłem kary łącznej kary grzywny opisane w punktach 26 oraz 37 i orzeczono wobec skazanego G. O. karę łączną 120 stawek dziennych grzywny, określając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 15 złotych;

XII. pozostałe rozstrzygnięcie zawarte w łączonych wyrokach, opisanych w punktach II, IV, VI, VIII, X i XI, nieobjęte wyrokiem łącznym, pozostawiono odrębnemu wykonaniu;

XIII. na podstawie art. 572 k.p.k. umorzono postępowanie w zakresie objęcia wyrokiem łącznym pozostałych kar orzeczonych wyrokami opisanymi w punktach 1, 3, 4, 8, 11, 12, 14, 24, 25, 28 i 36.

Wyrok zawiera również rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów sądowych.

Pisemne uzasadnienie wyroku, wydane przez Sąd obsadzony jednoosobowo, nie zostało sporządzone z uwagi na długotrwałe zwolnienie lekarskie sędziego

referenta oraz brak wiadomości o terminie jego powrotu do wykonywania czynności (k. 880 akt sprawy X K 663/20).

Apelacje od tego wyroku wnieśli skazany i jego obrońca. Obrońca zaskarżyła wyrok w całości i zarzuciła:

I. Obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia, tj.:

1. art. 423 § 2 k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k. w zw. z art. 42 ust. 2 Konstytucji RP - poprzez brak pisemnego uzasadnienia wyroku, co czyni niemal niemożliwym sporządzenie apelacji w niniejszej sprawie (w tym wywiedzenie merytorycznych zarzutów) oraz znacznie utrudnia dokonanie instancyjnej kontroli tego orzeczenia, a jednocześnie stanowi pogwałcenie zagwarantowanego konstytucyjnie prawa skazanego do obrony, bowiem w sensie materialnym prawo do obrony obejmuje kilka uprawnień oskarżonego/skazanego, w tym m.in. prawo do zapoznania się z pisemnym uzasadnieniem wyroku;

2. art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 (dalej jako: „Tarcza 4.0”) - poprzez jego niezasadne zastosowanie w niniejszej sprawie i w konsekwencji błędne przyjęcie, że w niniejszej sprawie połączenia kar należy dokonać w oparciu o przepisy obowiązujące przed 1 lipca 2015 r., podczas gdy łączeniu w niniejszym postępowaniu podlegały zarówno kary orzeczone wyrokami, które uprawomocniły się przed dniem wejścia w życie przepisów Tarczy 4.0., tj. po dniu 24 czerwca 2020 r., jak również kary orzeczone wyrokami, które uprawomocniły się po tej dacie (m.in. wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy - Śródmieścia w Warszawie, sygn. akt V K 752/19, który został wydany w dniu 5 marca 2020 r., uprawomocnił się w dniu 8 września 2020 r. oraz wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy - Śródmieścia w Warszawie, sygn. akt X K 202/20, który został wydany w dniu 11 września 2020 r., a uprawomocnił się w dniu 29 października 2020 r., natomiast art. 81 ust. 1 Tarczy 4.0. stanowi wprost, że przepisy rozdziału IX Kodeksu postępowania karnego (tak w oryginale; powinno być: Kodeksu karnego – uw. SN), w brzmieniu dotychczasowym, stosuje się do kar prawomocnie orzeczonych przed dniem

wejścia w życie niniejszej ustawy, zatem Sąd meriti nie mógł uwzględnić w realiach niniejszej sprawy wyrażonej w tym przepisie normy intertemporalnej;

II. obrazę prawa materialnego, tj. art. 4 § 1 k.k. - poprzez jego niezastosowanie w niniejszej sprawie i niezbadanie przez Sąd meriti, które przepisy dotyczące łączenia kar będą dla skazanego względniejsze (obowiązujące przed 1 lipca 2015 r., pomiędzy 1 lipca 2015 r. a 23 czerwca 2020 r., czy też te, które weszły w życie z dniem 24 czerwca 2020 r.), w sytuacji gdy ustawodawca nie uregulował wprost w przepisie szczególnym, jakim jest art. 81 Tarczy 4.0, stanów faktycznoprawnych o mieszanej dacie prawomocności orzeczeń skazujących za zbiegające się przestępstwa, czyli takich, z jakimi mamy do czynienia w niniejszej sprawie, a więc stanów tych nie wyłączył spod działania normy ogólnej zawartej w art. 4 § 1 k.k., wobec czego przyjąć należy, że do stanów faktycznoprawnych o mieszanych datach prawomocności zbiegających się orzeczeń istnieje możliwość zastosowania zarówno ustawy nowej, jak i obowiązującej poprzednio w zależności od tego, która z nich zostanie uznana za względniejszą dla skazanego, tymczasem Sąd meriti zaniechał zbadania, które przepisy dotyczące łączenia kar (obowiązujące aktualnie czy poprzednio) są *in casu* dla skazanego korzystniejsze i zastosował przepisy zgodne ze stanem prawnym sprzed 1 lipca 2015 r. błędnie dekodując normę intertemporalną zawartą w art. 81 Tarczy 4.0., podczas gdy względniejsze dla skazanego są przepisy dotyczące łączenia kar obowiązujące od 1 lipca 2015 r. do 23 czerwca 2020 r., a ich zastosowaniu nie stoją na przeszkodzie zasady stosowania nowej regulacji dotyczącej orzekania kary łącznej wyrażone w art. 81 Tarczy 4.0.;

III. rażąco niewspółmierność orzeczonych wobec skazanego G. O. łącznych kar pozbawienia wolności, przy zastosowaniu przez Sąd meriti zasad kumulacji oraz asperacji bliżej kumulacji i pominięcie możliwości wymiaru kary przy zastosowaniu zasady asperacji bliżej absorpcji.

Podnosząc te zarzuty, obrońca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez połączenie kar orzeczonych względem skazanego G. O. i wymierzenie mu kary łącznej na podstawie przepisów obowiązujących w okresie od 1 lipca 2015 r. do 23 czerwca 2020 r. oraz w oparciu o zasadę absorpcji, względnie asperacji bliżej

absorpcji, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Skazany zarzucił wyrokowi naruszenie licznych przepisów prawa materialnego, jak również rażącą niewspółmierność orzeczonych kar łącznych i domagał się zmiany wyroku poprzez wymierzenie kar łącznych zgodnie z jego wnioskiem.

Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 16 września 2022 r., sygn. akt X Ka 314/22, zaskarżony wyrok zmienił w ten sposób, że uchylił zawarte w tym wyroku rozstrzygnięcia w zakresie orzeczenia kar łącznych pozbawienia wolności i na podstawie art. 85 § 1 k.k. oraz art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. - stosując stan prawny obowiązujący w okresie od dnia 1 lipca 2015 r. do dnia 23 czerwca 2020 r. - połączył karę łączną 12 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego dla Krakowa - Podgórze w Krakowie z dnia 14 stycznia 2020 r., sygn. akt II K 522/19/P, z karą 10 miesięcy pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego dla Warszawy - Śródmieście w Warszawie z dnia 11 września 2020 r., sygn. akt X K 202/20, i wymierzył skazanemu G. O. karę łączną 13 lat pozbawienia wolności oraz umorzył postępowanie w zakresie pozostałych kar pozbawienia wolności. Na poczet orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności zaliczył skazanemu okresy rzeczywistego pozbawienia wolności: od 16 marca 2022 r. do 16 września 2022 r. oraz od 7 do 8 października 2010 r., od 21 lutego 2013 r. do 21 lutego 2013 r. (tak w oryginale – uw. SN) i od 27 lipca 2017 r. do 17 września 2020 r. W pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy, nadto wydał orzeczenie o kosztach sądowych za postępowanie odwoławcze.

Kasację od prawomocnego wyroku Sądu odwoławczego wniosła obrońca skazanego (inna niż autorka apelacji). Nie określając zakresu zaskarżenia, zarzuciła:

„1. Naruszenie art. 439 § 1 pkt. 7 k.p.k. poprzez sprzeczność zawartą w wyroku z dnia 16 września 2022 r. wydanym przez Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie X Ka 314/22, który to wyrok uchyła zawarte w wyroku z dnia 26 sierpnia 2021 r. wydanym przez Sąd Rejonowy dla Warszawy - Śródmieście w Warszawie w sprawie X K 663/20 rozstrzygnięcia w zakresie orzeczenia kar łącznych pozbawienia wolności i łączy kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokiem

łącznym Sądu Rejonowego dla Krakowa - Podgórze w Krakowie z dnia 14 stycznia 2020 r., sygn. akt II K 522/18/P z karą pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego dla Warszawy - Śródmieścia w Warszawie z dnia 11 września 2020 r. sygn. akt X 202/20, (tj. pkt. II, IV, VI, VIII wyroku z dnia 26.08.2020), utrzymując jednocześnie w pozostałej części w mocy wyrok z dnia 26 sierpnia 2021 r. wydany przez Sąd Rejonowy dla Warszawy - Śródmieście w Warszawie w sprawie X K 663/20, tj. w pkt. I, w którym to Sąd Rejonowy dla Warszawy - Śródmieścia w Warszawie stwierdził utratę mocy wyroków łącznych opisanych w pkt. 36 oraz 42 (tj. wyrok łączny Sądu Rejonowego w Mławie z dnia 17.10.2017 r., sygn. akt II K 292/17 oraz wyrok łączny Sądu Rejonowego dla Krakowa - Podgórze z dnia 14.01.2020 r., sygn. akt II K 522/19/P, zmieniony następnie wyrokiem Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 16.02.2022 r., sygn. akt IV Ka 357/20 /niżej – w pkt 4 – podano prawidłową datę tego wyroku 16 lutego 2021 r. – uw. SN/), co czyni niemożliwym jego wykonanie.

2. Rażąco naruszenie prawa procesowego, tj. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 436 k.p.k. oraz w zw. z 457 § 3 k.p.k. - poprzez niedostateczne przeprowadzenie kontroli odwoławczej i nierozpoznanie części zarzutów przedstawionych w apelacji skazanego, tj. zarzutu:

a. obrazy przepisów prawa materialnego, tj. art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 85 k.k., poprzez zastosowanie przy łączeniu kar w pkt II, IV, VI, VIII zasady asperacji zbliżonej do zasady kumulacji, zamiast zasady absorpcji i w konsekwencji wymierzenie skazanemu kar niewspółmiernie surowego wymiaru kar łącznych (tak w oryginale – wyj. SN) przez pominięcie przy wymiarze kar łącznych warunków i właściwości osobistych skazanego oraz rokowań osobowościowych na przyszłość przemawiających za jak najmniejszym stopniem dolegliwości związanej z wymiarem kar pozbawienia wolności, jakie winny być wymierzone skazanemu;

b. obrazy przepisów prawa materialnego, tj. art. 87 § 1 k.k., poprzez jego niezastosowanie pomimo istnienia oczywistych przesłanek do jego zastosowania, co miało wpływ na wymiar kary łącznej, pogarszając sytuację procesową skazanego, co najmniej w kontekście wcześniejszej możliwości osiągnięcia uprawnień do warunkowego przedterminowego zwolnienia;

c. obraży przepisów prawa materialnego, tj. art. 89 § 1a i b k.k., poprzez jego niezastosowanie pomimo istnienia oczywistych przesłanek do jego zastosowania, co miało wpływ na wymiar kar łącznych pogarszając sytuację procesową skazanego, co najmniej w kontekście wcześniejszej możliwości osiągnięcia uprawnień do warunkowego przedterminowego zwolnienia;

d. rażącej obraży przepisów prawa materialnego polegającą na umorzeniu postępowania w pkt XIII wyroku w zakresie objęcia wyrokiem łącznym kar grzywnien w wyrokach w pkt 8, 11, 12, 24, 25, 28, pomimo że kary te podlegały wykonaniu i nie zostały zamienione na zastępcze kary pozbawienia wolności;

e. rażącej obraży przepisów prawa materialnego polegającej na umorzeniu postępowania w pkt XIII wyroku w zakresie objęcia wyrokiem łącznym kary ograniczenia wolności z wyroku w pkt 14, która to kara podlegała wykonaniu;

f. rażącej obraży przepisów prawa materialnego polegającej na niepołączeniu wszystkich możliwych do połączenia kar jednego rodzaju, tj. kar grzywnien, tj. pominięciu kary grzywny z wyroku w pkt. 23 sygn. akt II K 773/15, która to kara podlegała wykonaniu, nie została zamieniona na zastępczą karę pozbawienia wolności;

g. rażącej obraży prawa materialnego polegającej na wydaniu orzeczenia w przedmiocie wyroku łącznego na niekorzyść skazanego, pogarszając sytuację prawną skazanego w stosunku do sytuacji prawnej sprzed wydania wyroku w zakresie całkowitego wymiaru kary pozbawienia wolności do odbycia, pogarszając sytuację prawną skazanego co najmniej w kontekście wcześniejszej możliwości osiągnięcia uprawnień do warunkowego przedterminowego zwolnienia oraz końca kary pozbawienia wolności, uznając je za przedwczesne lub bezprzedmiotowe dla dalszego toku postępowania, w sytuacji gdy Sąd odwoławczy zobowiązany jest wyczerpująco rozważyć wszystkie wnioski i zarzuty wskazane w środku odwoławczym.

3. Rażące naruszenie prawa materialnego, tj. art. 4 § 1 k.k. w zw. z art. 85 § 1 k.k. w zw. z art. 86 k.k.

a. poprzez jego błędne zastosowanie i błędne uznanie przez Sąd II instancji, że przepisy dot. łączenia kar obowiązujące pomiędzy 1 lipca 2015 r. a 23 czerwca 2020 r. będą dla skazanego względniejsze w stosunku do przepisów

obowiązujących przed dniem 1 lipca 2015 r. oraz niewyjaśnienie w sposób dokładny i wyczerpujący przyczyn zastosowania wskazanych przepisów, co doprowadziło do błędnego zastosowania art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 86 § 4 k.k. poprzez przyjęcie, że w przypadku skazanego wymiar kary łącznej może oscylować w przedziale od 12 lat i 10 miesięcy, będącą karą łączną orzeczoną wyrokiem łącznym wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 16 lutego 2021 r., sygn. akt IV Ka 357/20, do 13 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności, w sytuacji gdy sąd wymierza karę łączną w granicach powyżej najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa do ich sumy;

b. poprzez zastosowanie przy orzekaniu dwóch reżimów prawnych, tj. w stosunku do kary pozbawienia wolności orzeczenie na podstawie przepisów obowiązujących pomiędzy 1 lipca 2015 r. a 23 czerwca 2020 r., a w stosunku do łącznej kary grzywny zastosowanie przepisów obowiązujących przed 1 lipca 2015 r., w sytuacji gdy niedopuszczalne jest orzekanie częściowo zgodnie z przepisami ustawy obowiązującej poprzednio, a częściowo według przepisów ustawy nowej.

4. Rażąco niewspółmierność orzeczonej w pkt 1a wyroku kary łącznej 13 lat pozbawienia wolności, albowiem Sąd przy wymierzaniu kary łącznej uznał, iż okoliczności sprawy przemawiają za zastosowaniem zasady asperacji bliższej kumulacji kar i wymierzył karę łączną blisko jej górnej granicy, podczas gdy z okoliczności sprawy i prawidłowo zebranego i ocenionego materiału dowodowego wynika, iż przy wymierzaniu kary łącznej Sąd powinien zastosować w możliwie największym zakresie zasadę asperacji kar i wymierzyć karę łączną w jej dolnych granicach, albowiem już kara łączna orzeczona w takim wymiarze spełni swoje cele zapobiegawcze i wychowawcze względem skazanego”.

W konkluzji obrońca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie oraz na podstawie art. 532 § 1 k.p.k. o wstrzymanie wykonania zaskarżonego wyroku.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator Prokuratury Okręgowej w Warszawie wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Należało podzielić pogląd prokuratora o oczywistej bezzasadności kasacji. Taka ocena skargi skutkowałą jej oddaleniem na posiedzeniu bez udziału stron (art. 535 § 3 k.p.k.). Już w tym miejscu słuszne będzie nawiązanie do ostatniego zarzutu kasacji (pkt 4), podnoszącego rażąco niewspółmierność wymierzonej skazanemu kary łącznej pozbawienia wolności. Zarzut ten w ogóle nie ma racji bytu, bowiem nie wskazuje, że Sąd Okręgowy wymierzając tę karę rażąco naruszył prawo, co jest konieczne w świetle art. 523 § 1 k.p.k. Zdanie drugie tej jednostki redakcyjnej, mówiące, że kasacja nie może być wniesiona wyłącznie z powodu niewspółmierności kary nie oznacza, iż podniesienie w skardze zarzutu rażącego naruszenia prawa daje możliwość zamieszczenia w niej także samoistnego zarzutu kwestionującego wymiar kary, tj. zarzutu, w którym nie wykazuje się, że wymierzona skazanemu kara została ukształtowana z rażącym naruszeniem prawa. Tylko na marginesie można odnotować, że inaczej niż uważa obrońca, łącząc kary pozbawienia wolności: 12 lat i 10 miesięcy oraz 10 miesięcy i wymierzając skazanemu karę łączną 13 lat pozbawienia wolności, Sąd II instancji zastosował zasadę asperacji bliższą absorpcji.

Pozostałe zamieszczone w kasacji zarzuty są chybione. Rangę najpoważniejszą ma ujęty w pkt 1. zarzut wskazujący na zaistnienia bezwzględnej przyczyny uchylenia orzeczenia określonej w art. 439 § 1 pkt. 7 k.p.k. Wbrew twierdzeniu obrońcy, w treści zaskarżonego wyroku nie sposób jednak dopatrzeć się sprzeczności uniemożliwiającej jego wykonanie. Jego brzmienie jest całkiem klarowne, jasno bowiem wskazuje, które wymierzone skazanemu kary pozbawienia wolności zostały połączone, jaka jest wysokość wymierzonej kary łącznej pozbawienia wolności i jakie okresy rzeczywistego pozbawienia wolności zostały na jej poczet zaliczone. Z wyroku jasno również wynika, że Sąd Okręgowy nie ingerował w rozstrzygnięcia Sądu I instancji określające kary łączne grzywny. Wobec tego nie ma powodów by przyjąć, że treść wyroku Sądu odwoławczego sprawi, iż postępowanie wykonawcze natknie się na przeszkody, zwłaszcza takie, które zablokują egzekucję orzeczenia. Dodatkowo należy wspomnieć, że w odpowiedzi na kasację prokurator nie bez racji zwrócił uwagę, iż Sąd Okręgowy uchylił zawarte w tym wyroku Sądu I instancji rozstrzygnięcia w zakresie orzeczenia kar łącznych pozbawienia wolności, co wskazuje na uchylenie całościowych

rozstrzygnięć dotyczących tych kar, w tym i rozstrzygnięcia z pkt I stwierdzającego, że „tracą moc wyroki łączne opisane w pkt. 36 i 42”. Niezależnie od tego trzeba zauważyć, że to rozstrzygnięcie było jedynie deklaratywne, nie miało mocy stanowiącej, jako że utrata mocy wyroku łącznego następuje z mocy prawa w określonej sytuacji procesowej, co wynika z art. 575 § 1 k.p.k., który mówi, że poprzedni wyrok łączny traci moc dopiero z chwilą uprawomocnienia się nowego wyroku łącznego.

Jak wcześniej wspomniano, apelacje od wyroku łącznego wnieśli zarówno skazany, jak i jego obrońca, zaś zarzut z pkt 2. kasacji opiera się na fakcie nierozważenia przez Sąd odwoławczy zarzutów podniesionych przez skazanego. Wymaga jednak podkreślenia, że wbrew wymogowi art. 523 § 1 k.p.k. skarżąca nie twierdzi, iż sygnalizowane naruszenie wskazanych przepisów prawa procesowego mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Wywodu w tym zakresie próżno też poszukiwać w części motywacyjnej skargi, w szczególności nie wykazano w niej, że zarzuty podniesione przez G. O. były zasadne, a ich uwzględnienie prowadziłoby, względnie mogło prowadzić do wydania innego w treści wyroku i to korzystniejszego dla skazanego. Zamiast tego obrońca poprzestała na przypomnieniu stanowisku Sądu Okręgowego, że rozpoznanie uchybień wskazanych przez apelującego byłoby przedwczesne lub bezprzedmiotowe dla dalszego toku postępowania, z uwagi na zasadność zarzutów obrońcy skazanego i na ogólnym twierdzeniu, że „w niniejszej sprawie nie zaistniały warunki do ograniczenia wynikającego z art. 436 k.p.k. (...)”. W kasacji zabrakło jednak przekonującego wytłumaczenia, dlaczego nie było warunków do postąpienia przez Sąd *ad quem* po myśli tego przepisu. W tym względzie celowe będzie zauważyć, że stanowisko tego Sądu nie było całkiem bezpodstawne, skoro:

- na nowo określił karę łączną pozbawienia wolności na zasadzie zbliżonej do absorpcji, a w apelacji skazany kwestionował wysokość kar łącznych pozbawienia wolności, twierdząc, że powinny być orzeczone na zasadzie absorpcji (wobec tego błędnie podnosił naruszenie prawa materialnego),

- skazany wskazywał na obrazę art. 87 § 1 k.k., określającego regułę łączenia kary pozbawienia wolności z karą ograniczenia wolności, chociaż te różnorodnej kary nie były łączone przez Sąd Rejonowy dla Warszawy -

Śródmieścia w Warszawie w sprawie X K 663/20, a orzeczona w sprawie III K 42/15 Sądu Rejonowego dla Warszawy - Mokotowa w Warszawie kara ograniczenia wolności, do której nawiązał skazany, została uwzględniona w wyroku łącznym Sądu Rejonowego w Mławie z dnia 17 października 2017 r., sygn. akt II K 292/17, ten był jedną z podstaw kształtowania wyroku łącznego Sądu Rejonowego dla Krakowa - Podgórze w Krakowie z dnia 14 stycznia 2020 r., sygn. akt II K 522/19/P (poz. 42 części wstępnej wyroku łącznego X K 663/20), a orzeczona tym wyrokiem kara łączna pozbawienia wolności została połączona przez Sąd Okręgowy z inną karą,

- skazany wskazywał na obrazę art. 89 § 1a i b k.k., dotyczącego łączenia tylko kar pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania, co w przedmiotowej sprawie nie miało miejsca. „W szczególności” podnosił niezastosowanie art. 89 § 1b k.k., uznając, że ten przepis nakazywał skrócenie kary, ale nie dostrzegając, że Sąd Rejonowy połączył kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania z bezwzględnymi karami pozbawienia wolności. Poza tym uchylenie wyroku tego Sądu w zakresie orzeczenia kar łącznych pozbawienia wolności rzeczywiście czyniło ten zarzut bezprzedmiotowym,

- tak samo bezprzedmiotowy stał się zarzut mówiący o umorzeniu postępowania w pkt XIII wyroku łącznego w zakresie objęcia wyrokiem łącznym kary ograniczenia wolności orzeczonej wyrokiem wymienionym w pkt 14. części wstępnej. Chodzi bowiem o wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy - Mokotowa, sygn. akt III K 42/15, co do którego zachowują aktualność wyżej poczynione uwagi,

- stawiając zarzut „rażącej obrazę prawa materialnego polegającej na wydaniu orzeczenia w przedmiocie wyroku łącznego na niekorzyść skazanego, pogarszając sytuację prawną skazanego w stosunku do sytuacji prawnej sprzed wydania wyroku w zakresie całkowitego wymiaru kary pozbawienia wolności do odbycia”, skarżący nie sprecyzował jaki to konkretny przepis wspomnianego prawa został naruszony oraz wychodził z błędnego założenia, że wydanie wyroku łącznego zawsze musi poprawiać sytuację osoby skazanej. Poza tym i ten zarzut stał się bezprzedmiotowy, skoro Sąd Okręgowy na nowo wymierzył G. O. karę łączną pozbawienia wolności, co skutkuje poprawą jego sytuacji, skoro, jak wskazał w apelacji, przed wydaniem

wyroku łącznego w sprawie X K 663/20 odbywał kary pozbawienia wolności, których suma wynosi 15 lat i 2 miesiące.

Może nasuwać wątpliwości postąpienie Sądu odwoławczego odnośnie do wymierzonych skazanemu kar łącznych grzywny. Po przytoczeniu zarzutów podniesionych w apelacji skazanego Sąd nawiązał do jednego z nich, mówiącego o braku pisemnego uzasadnienia wyroku łącznego, wskazał, że było to spowodowane długotrwałą usprawiedliwioną nieobecnością sędziego referenta oraz że nie uniemożliwiło to przeprowadzenia kontroli instancyjnej zaskarżonego wyroku. Zaznaczył, że „rozpoznanie pozostałych uchybień wskazanych przez apelującego byłoby przedwczesne lub bezprzedmiotowe dla dalszego toku postępowania, z uwagi na zasadność zarzutów obrońcy skazanego, których rozpoznanie było wystarczające do wydania orzeczenia (art. 436 k.p.k.)”. Rzecz jednak w tym, że w sporządzonej przez siebie apelacji obrońca skupiła uwagę na naruszeniu przez Sąd meriti art. 4 § 1 k.k. tylko w aspekcie kształtowania kar pozbawienia wolności i te kary były w polu widzenia Sądu Okręgowego, który nie wytłumaczył dlaczego zawarte w zaskarżonym wyroku rozstrzygnięcia w zakresie kar łącznych grzywny nie podlegają uchyleniu, tj. dlaczego zostały potraktowane inaczej niż kary łączne pozbawienia wolności. Można nawet dopatrzeć się niekonsekwencji, a przynajmniej braku precyzji w wypowiedzi Sądu, gdy wskazuje, że „zgodzić się należy z apelującą, że względniejsze dla skazanego pozostają przepisy rozdziału IX Kodeksu karnego w brzmieniu obowiązującym w okresie od dnia 1 lipca 2015 r. do dnia 23 czerwca 2020 r., w oparciu o które, przy zastosowaniu zasady prawa międzyczasowego z art. 4 § 1 k.k., należało ukształtować wyrok łączny wobec skazanego G. O.” i kilkakrotnie powtarza, bez różnicowania kar pozbawienia wolności i grzywny, że „zasadne jest orzeczenie kary łącznej na podstawie przepisów obowiązujących w okresie od 1 lipca 2015 r. do 23 czerwca 2020 r.” i zarazem stwierdza ogólnikowo, że „zaskarżony wyrok, w zakresie który nie podlegał zmianie (tj. m.in. co do orzeczonych kar łącznych grzywny – uw. SN), jest orzeczeniem właściwym”. Można jedynie domniemywać, że powodem odstąpienia od modyfikowania wyroku łącznego w zakresie kar łącznych grzywny była okoliczność, że jeden z dwóch połączonych przez Sąd Okręgowy wyroków (wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy - Śródmieścia w Warszawie z

dnia 11 września 2020 r., sygn. akt X K 202/20) nie orzekał wobec skazanego kary grzywny, wobec czego nie zachodziła konieczność orzeczenia nowej kary łącznej grzywny. W konsekwencji rzeczywiście doszło do kształtowania wobec G. O. w jednym postępowaniu kar łącznych na podstawie różnych unormowań: kary łącznej pozbawienia wolności na podstawie przepisów obowiązujących w okresie od 1 lipca 2015 r. do 23 czerwca 2020 r., a kary łącznej grzywny na podstawie przepisów obowiązujących w innym okresie, o czym mowa w zarzucie z pkt 3b kasacji. Jednak i w tym wypadku obrońca nie tłumaczy jaki istotny wpływ na treść orzeczenia mogło mieć takie postąpienie Sądu *ad quem*, jakkolwiek zarzut z pkt 3a zdaje się sugerować, że wpływ ten polegał na tym, iż wybranie innej reguły kształtowania kary łącznej niż przyjęta przez Sąd Okręgowy, tj. na podstawie przepisów obowiązujących przed 1 lipca 2015 r., byłoby dla skazanego korzystniejsze. Po zmianie adwokatów zaangażowanych w sprawę oznacza to całkowitą zmianę koncepcji obrończej, jeśli zważyć, że w apelacji jej autorka stanowczo twierdziła, iż cyt. „zastosowanie przepisów dot. łączenia kar w brzmieniu obowiązującym pomiędzy 1 lipca 2015 r. a 23 czerwca 2020 r. byłoby dla Skazanego oczywiście bardziej korzystne”. Oznacza to również, że chociaż nie wprost, jednak w czytelny sposób autorka kasacji daje do zrozumienia, że poprzednia obrońca w istocie nie działała na korzyść skazanego. Ten jednak najwyraźniej zgadzał się z ówczesną obrońcą, skoro w osobistej apelacji akcentował, że wydany w sprawie X K 663/20 wyrok łączny prowadzi do przedłużenia jego pobytu w zakładzie karnym, zatem pogarsza jego sytuację, a trzeba pamiętać, że wyrok ten był wydany przy zastosowaniu innych przepisów niż obowiązujące pomiędzy 1 lipca 2015 r. a 23 czerwca 2020 r. (w takim razie nie jest zrozumiałe twierdzenie kasacji, że zawartej w apelacji obrońcy argumentacji dotyczącej naruszenia art. 4 § 1 k.k. „nie podziela skazany”). Staje się więc widoczne, że zarzut z pkt 3b jest chybiony, bowiem pomijając tę okoliczność i widoczne w wyroku Sądu I instancji konsekwencje stosowania tych innych przepisów, obrońca bardzo wąsko bazuje tylko na wskazaniu, że „sąd orzekając na podstawie obowiązujących przepisów od dnia 1 lipca 2015 r. mógł orzec względem skazanego karę łączną w wymiarze od 12 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności do lat 20, w sytuacji gdy orzekając na podstawie przepisów obowiązujących przepisów do dnia 1 lipca 2015 r. kara łączna mogła

zostać orzeczona od 2 lat do 15 lat pozbawienia wolności”. W ten sposób skarżąca odbiegła od swojego wcześniejszego, przytoczonego w ślad za jednym z orzeczeń Sądu Najwyższego poglądu, że „ustawą względniejszą jest (...) ta ustawa, która – *in concreto* przewiduje dla danego oskarżonego (skazanego) łagodniejsze konsekwencje. Takie porównanie nie może ograniczać się do prostego zestawienia wysokości sankcji zawartych w porównywanych przepisach (podkr. SN), lecz wymaga analizy wszystkich prawnokarnych skutków wynikających dla oskarżonego z zastosowania ustawy nowej albo obowiązującej poprzednio (...)”. Jak wynika z wyroku łącznego wydanego przez Sąd Rejonowy, stosowanie wobec G.O. przepisów obowiązujących przed 1 lipca 2015 r. doprowadziło do orzeczenia wobec niego czterech kar łącznych pozbawienia wolności, których suma wyniosła 20 lat, co spotkało się z protestem skazanego, który podniósł, że suma kar pozbawienia wolności, które miał do odbycia przed wydaniem wyroku łącznego wynosiła 15 lat i 2 miesiące oraz że cyt. „nawet po zaliczeniu okresów rzeczywistego pozbawienia wolności z wyroków odbytych i wykonanego już okresu pozbawienia wolności orzeczona przez Sąd I instancji suma kar łącznych wydłuża znacznie okres kary pozbawienia wolności którą mam odbyć w stosunku do odbywanej kary sprzed orzeczenia wyroku łącznego”. Nie uwzględniła tego skarżąca, która w oderwaniu od realiów sprawy twierdziła, że zastosowanie przepisów obowiązujących przepisów do dnia 1 lipca 2015 r. skutkowałoby wymierzeniem skazanemu jednej kary łącznej pozbawienia wolności w granicach od 2 do 15 lat, bezpodstawnie przy tym zakładając, że byłaby to kara zbliżona do tej dolnej granicy. Sugeruje to niemożliwą do zaakceptowania praktykę, zgodnie z którą pojawienie się kolejnego wyroku skazującego, skutkującego wydaniem nowego wyroku łącznego, miałoby premiować skazanego, wydatnie poprawiając jego sytuację w porównaniu do tej, która była przed wydaniem tego wyroku.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w pkt 1. postanowienia, co czyniło zbędnym wypowiedzanie się w przedmiocie wstrzymania wykonania orzeczenia. Zawarte w pkt 2. rozstrzygnięcie zwalniające skazanego od zapłaty kosztów postępowania kasacyjnego, oparte na art. 624 § 1 k.p.k., zostało wydane w uwzględnieniu jego trudnej sytuacji materialnej.

[SOP]

[a!]